

Пётра Мурзёнак: Беларускі інстытут навукі і мастацтваў, Канада ў падтрымцы беларускай ідэнтычнасці

Варшаўскі ўніверсітэт, 1 красавіка 2021 года (даклад падаецца ў Power Point фармаце)

UNIWERSYTET
WARSZAWSKI

Tożsamość białoruska: doświadczenia przeszłości i wyzwania teraźniejszości.

Z okazji 30. rocznicy uzyskania przez Białoruś niepodległości

Warszawa, 1 kwietnia 2021 r.

Беларуская ідэнтычнасць: досвед мінулага і выклікі сучаснасці.

Да 30-годдзя абвяшчэння незалежнасці Беларусі

Варшава, 1 красавіка 2021 г.

«Беларускі інстытут навукі і мастацтва, Канада

ў падтрымцы беларускай ідэнтычнасці»

доктар Пётра Мурзёнак

Падзякі

- Управа і сябры Беларускага інстытута навукі і мастацтва, Канада (БІНІМ, Канада) шчыра ўдзячны Варшаўскаму ўніверсітэту і кафедры міжкультурных даследаванняў Цэнтральнай і Усходняй Еўропы за запрашэнне прыняць удзел канферэнцыі і выступіць яе суарганізатарам
- Асабістая падзяка доктару Ежы Грыбоўскаму за супрацоўніцтва з нашым інстытутам і ўвагу да нашай установы

Мэта выступленьня

- Даць кароткі аналіз выклікаў, якія стаяць перад інстытутам
- Азнаёміць з гісторыяй БІНІМ, Канада (1967 -2021)
- Паказаць, чым займаюцца сябры інстытута ў апошнія гады

Выклікі, якія стаяць перад БІНІМ, Канада

- БІНІМ, Канада афіцыйна зарэгістраваная ў дзяржаве грамадская арганізацыя
- Актыўнасць сяброў інстытута, якіх налічваецца сёння каля 20 чалавек, ажыццяўляецца ў адпаведнасці са Статутам. Асноўная мэта інстытута - гэта зберажэнне і развіццё беларускай навукі і культуры, як за мяжой, так і па магчымасці на радзіме
- Базавымі для дзейнасці Інстытута з'яўляюцца дабрачыннасць, ахвярнасць і энтузіязм
- Валанцёрская праца ў інстытуце мае свае абмежаванні
 - ✓ фінансавыя
 - ✓ адарванасць ад каранёў і не дастатковыя сувязі з радзімай
 - ✓ многія з сяброў Інстытута ўваходзяць адначасова ў склад іншых беларускіх арганізацый

Выклікі, якія стаяць перад БІНІМ, Канада

(праблемы беларускай ідэнтыфікацыі ў дыяспары)

- Канадзійскі ўрад праводзіць палітыку шматкультурнасці.
- Паводле апошняга Цэнзуса-2016, прыблізна 25.000 канадзійцаў ідэнтыфікавалі сябе беларусамі.
- Разлікі, праведзеныя мной паказваюць, што ў параўнанні з краінамі-суседзямі Латвія, Літва, Польшча, Расія, Украіна, Эстонія, беларусы найменш актыўныя ў міграцыйным плане (за 20 год з 1991 па 2011 гг. з Беларусі ў Канаду выехала 134 чалавек са 100.000 насельніцтва Беларусі).*
- Паводле маіх разлікаў не больш 5% беларусаў да Рэвалюцыі надзеі 2020 былі схільны наведваць беларускія арганізацыі.
- Толькі 3.7% беларусаў-канадзійцаў у 2016г. выкарыстоўвалі дома родную мову.
- Праблема асіміляцыі з масай насельніцтва.

* Пётра Мурзёнак *Шляхі да беларускай нацыі. Мінск, «Кнігазбор» (2016):169-183.*

5

3 гісторыі БІНІМ, Канада

- БІНІМ, Канада быў заснаваны 17 верасня 1967 года ў Беларускам рэлігійна-грамадскім цэнтры ў Таронта, спачатку як аддзел БІНІМ (ЗША).
- 7 лістапада 1968 г. было прынята рашэнне аб наданні канадзійскаму аддзелу статуса самастойнага, незалежнага інстытута пад назвай БІНІМ, Канада.
- Старшыні Беларускага інстытута навукі і мастацтва ў Канадзе
 - ✓ 1968 - 1969 - доктар Вінцэнт Жук-Грышкевіч
 - ✓ 1969 - 1972 - доктар Ян Садоўскі
 - ✓ 1972 - 1974 - доктар Барыс Рагуля
 - ✓ 1974 - 2002 - магістр Івонка Сурвіла
 - ✓ 2002 - 2017 - доктар Зіна Гімпелевіч
 - ✓ 3 кастрычніка 2017 года - доктар Пётра Мурзёнак

* Пётра Мурзёнак, Зіна Гімпелевіч "Беларускі інстытут навукі і мастацтва, Канада ў 1967 -2019 гг." *ЗАПІСЫ, 2019, №41, 313-326; «Культура, Нацыя», №25, красавік 2020: 32-46.*

6

З гісторыі БІНІМ, Канада

- Першай акадэмічнай імпрэзай стала канфэрэнцыя “Беларусаведныя дні ў Квінс Унівэрсытэце ў Кінгстане” ў **1971 годзе**, якую арганізаваў прафэсар Я. Садойскі.
- У **1969-1972** гг. праф. Я. Садойскі сабраў калекцыю беларускіх мастацкіх вырабаў - 62 экспанаты цяпер знаходзяцца ў Музеі гісторыі Канады.
- У **1975 годзе** канфэрэнцыя “Беларусаведныя дні ў Атаўскім Унівэрсытэце” і выстава беларускага народнага мастацтва была арганізавана спадарствам Сурвілаў.
- Пачынаючы з **1989** году, дзякуючы акадэмічным інтарэсам праф. Зіны Гімпелевіч, праф. Марыі-Паўліны Сурвіла і сп. Івонкі Сурвіла, адзначаны значны прагрэс ва ўдзеле БІНІМу ў канадзкіх і міжнародных навуковых кангрэсах. Да 2016 года сябрамі БІНІМу зроблена каля 150 дакладаў.
- Сп. І. Сурвіла была ініцыятарам і разам з праф. З. Гімпелевіч і Паўлінай Пашкевіч-Смітс заснавалі ў **1989 годзе** Канадзкі фонд дапамогі ахвярам Чарнобылю ў Беларусі.
- Сп. Ірына Варабей, сябра Саюзу пісьменьнікаў Беларусі, заснавала ў **2005 г.** творчай майстэрні па вышыванню беларускіх нацыянальных узораў «Spirit of Bielarus».

7

З гісторыі БІНІМ, Канада

- У **2001** г. быў заснаваны вэб-сайт беларусаў Атавы (адміт. Ю. Шапецька), які да сёння працуе як сайт ЗБК, www.belaruscanada.org.
- Сп. В. Кавалёва заснавала ў **2001** годзе спеўны гурт “Яваровы людзі”, які дзее да сёння.
- У **2002-2008** гг. выйшлі 11 нумароў газеты “Беларускае слова” (рэдактар В. Кавалёва).
- У **2005-2009** гг. у Атаве працаваў беларускі суботні клас. Настаўнікі, Д.Г. і П.С. Мурзэнкі.
- На кангрэсе Канадзкай Федэрацыі Гуманітарных і Сацыяльных навук (КФГСН) у Атаве ў **2009**, дзе было каля 9.000 дэлегатаў, БІНІМ Канада добра прагучаў з навуковай сцэны, прадстаўленьнем сваіх кніжак, цудоўным беларускім канцэртам, а таксама выстава мастакоў.
- На кангрэсе КФГСН, які праходзіў з **27 па 29 мая 2017 года** у Райерсон унівэрсытэце (Таронта) працавалі дзве беларускія секцыі і прайшла паэтычная сесія за круглым сталом.

8

БІНІМ, Канада сёння

- Па стану на студзень 2021 года сябрамі БІНІМ, Канада з'яўляюцца 20 чалавек – музыканты пісьменьнікі, паэты, музыканты, мастакі, навукоўцы.
- У 2017 годзе грунтоўна абноўлены сайт інстытута www.binim.org (адмін. – А. Каралькевіч).
- 20 студзеня 2019 года як нон-профiт федэральная арганiзацыя Канады.
- 18 кастрычніка 2020 года вэб-часопіс “Культура. Нацыя” набыў статус часопіса Інстытута. Часопіс «Культура, Нацыя» www.sakavik.net дзейнічае са снежня 2012 года (заснавальнік і рэдактар часопіса Пётра Мурзёнак). На старонках часопіса друкуюцца матэрыялы, прысвечаныя пытанням нацыянальнага будаўніцтва і беларускай культуры. Да сёння выйшлі 26 нумароў часопіса “Культура. Нацыя”. Сайт і часопіс за гэты час наведалі больш чым 23.800 чытачоў, большасць чытачоў (57.0%) паходзяць з Беларусі. Часопіс запрашае аўтараў!
- У 2017-2020 гг. сябрамі інстытута апублікаваны больш трох дзесяткаў артыкулаў ў часопісе «Культура. Нацыя», у значнай ступені прысвечаныя пытанням нацыянальнага будаўніцтва.

9

БІНІМ, Канада сёння*

- **11 сакавіка 2018 года** непасрэдным удзелам сяброў БІНІМа і фінансавай падтрымкай Інстытута разам з ЗБК ў Атаве арганізавана і з вялікім поспехам прайшло святкаванне важнай гістарычнай даты ў жыцці беларускага народа **100-годдзе БНР**. Свята прайшло ў будынку Канадзійскага парламента на якім прысутнічала звыш 160 гасцей.
- У рамках святкавання 100-годдзя БНР у Атаве сябрамі БІНІМ была арганізавана выстава кніг, напісаных беларусамі-канадзійцамі. Спіс 38 кніг, якія былі на выставе, апублікаваны ў часопісе “Культура. Нацыя”. ***

* Звесткі аб дзейнасці Беларускага інстытута навукі і мастацтваў, Канада (БІНІМ, Канада) за перыяд з лістапада 2017 года па кастрычнік 2020 года. З даклада старшыні д-ра Пётры Мурзёнка.. «Культура, Нацыя». №26, снежань 2020, 181-202.

** Пётра Мурзёнак Святкаванне 100-годдзя БНР у Атаве. “Культура. Нацыя”, сакавік 2018, №21, с. 7-46.

*** Спіс кніг на выставе ў гонар 100-годдзя БНР. 11 сакавіка 2018 года. “Культура, Нацыя”, сакавік 2018, №21, с. 79-91.

10

БІНІМ, Канада сёння

- У 2017 годзе ў Беларускім культурна-рэлігійным цэнтры (Таронта) быў створаны тэатр “Сэнс” (рэжысёр і пастаноўшчык В. Шаўчэнка). Спектакль “Вуліца Геніюш” быў пастаўлены ў Таронта (14.04.2018) і ў Атаве (6.04.2019).
- У 2015-2019 гг. ў Беларускім культурна-рэлігійным цэнтры ў Таронта праводзіліся курсы “Мова нанова” (кіраўнік І.Тоўспік).
- Канцэрты дуэта “Кантабіле» (Ўладзя Шамецька - скрыпка, Міхась Рыкаў - гітара) (травень, верасень, кастрычнік, лістапад 2019 года, люты 2020).
- Прэзентацыя кніг
 - кнігі вершаў П. Мурзэнка “Колеры” (09.2018),
 - зборніка вершаў Юрася Шамецькі “Непрадказальнае» (10.05.2019),
 - пераклад кнігі санэтаў канадзійскага паэта Seunoung Maupе (пераклад на расейскую мову Міхася Рыкава, 24.10.2019).
- Шэраг відэафільмаў
 - “З Калядамі. Ад сяброў з Атавы, Канада” (снежань 2019).
 - «Верш Канадзійскай салідарнасці з беларусамі Бацькаўшчыны» (15.09.2020
 - Восем відэафільмаў з цыкла «Сэрцам з Беларуссю» (2020-2021).

11

БІНІМ, Канада сёння

- 28 лістапада 2020 года, у суботу, прайшла *online* вечарына-канферэнцыя, прысвечаная 90 -годдзю з Дня народзін знакамітага беларускага пісьменьніка Уладзіміра Караткевіча. Вечарына была арганізавана сябрамі Беларускага Інстытута Навукі і Мастацтва ў Канадзе (БІНІМ, Канада) пры ўдзеле Згуртавання Беларусаў Канады.
- Доклады нашых сяброў, Г.Туміловіч, Ю.Шамецька і П. Мурзэнка прыняты арганізатарамі кангрэса (ICCEES , International Council for Central and East European Studies), які пройдзе 4-9 жніўня 2021 года у Манрэалі ў віртуальным фармаце на секцыі пад назвай “From Legends to Modern Belarus”. Вечар беларускай культуры.

Дзякую за ўвагу!!!

12

Міжнародная канферэнцыя ў Варшаве па праблеме беларускай ідэнтычнасці

1 красавіка 2021 года ў Варшаўскім універсітэце прайшла міжнародная *онлайн* канферэнцыя

“БЕЛАРУСКАЯ ІДЭНТЫЧНАСЦЬ: ДОСВЕД МІНУЛАГА І ВЫКЛІКІ СУЧАСНАСЦІ. ДА 30-ГОДДЗЯ АБВЯШЧЭННЯ НЕЗАЛЕЖНАСЦІ БЕЛАРУСІ».

Канферэнцыя арганізавана кафедрай міжкультурных даследаванняў Цэнтральнай і Усходняй Еўропы Варшаўскага універсітэта. Суарганізатарамі канферэнцыі выступаюць БІНІМ, Н’ю-Ёрк і БІНІМ, Канада.

Канферэнцыя, з дакладамі на якой выступаць каля 30 даследчыкаў, пройдзе пад пратэктаратам Рэктара Універсітэта і старшыні Рады БНР, Івонкі Сурвілла.

Старшыня БІНІМ у Канадзе, Пётра Мурзёнак выступіў на канферэнцыі з вітальнай прамовай і прэзентацыяй «Беларускі інстытут навукі і мастацтва ў Канадзе ў падтрымцы беларускай ідэнтычнасці».

Далучаем лінкі і праграму канферэнцыі.

Варшаўскі універсітэт: www.ksi.uw.edu.pl

Канферэнцыя: [Konferencje | KSI | Katedra Studiów Interkulturowych Europy Środkowo-Wschodniej WLS UW](#)

БІНІМ, Канада: www.binim.org

Piotra Murzionak Presentation: “Belarusian Institute of Arts and Sciences in Canada in Support of Belarusian Identity” (International Conference in Warsaw University, April 1, 2021)

(web-magazine “Kultura. Natsyja”, issue 27, April 2021, 252-259, www.sakavik.net)

Пётра Мурзёнак Доклад под названием «Белорусский институт науки и искусств в Канаде в поддержку белорусской идентичности» (Международная конференция в Варшавском университете (1 марта 2021 года))

(веб-журнал «Культура. Нацыя», вып. 27, Апрель 2021, 252-259, www.sakavik.net)

Наступны 28-мы нумар часопіса «КУЛЬТУРА. НАЦЫЯ» выйдзе ў лістападзе 2021 г.